

opreme. Naručitelji su se radije obraćali venecijanskim majstorima, a tek su se u 18. stoljeću okrenuli kontinentalnim radionicama ili lokalnim slikarima. Liturgijske predmete od plemenitih metala na području Vinodola opisala je Mateja Jerman, a o tekstilu kroz povijest pisala je Iva Jazbec. Posljednji u nizu rad je Tee Rosić, a odnosi se na nastanak navedene izložbe od prve ideje do konačne realizacije.

Drugi dio monografije posvećen je katalogu u kojem se može vidjeti 110 izložaka: od mramornih reljefa, luneta, reljefnih pala, arhitektonskih ukrasa, relikvijara, pokaznica, ciborija, kaleža, vrčeva, zdjela itd., pa sve do isprava, obrednika, novčića, mačeva, buzdovana, topovskih kugla, sablja, pušaka, srpova, sjekira, pila i bačava. Na koncu je donesen i opsežan popis literature, arhivskoga gradiva i internetskih stranica.

Izložba i pripadajući katalog izvrsno obogaćuju postojeće znanstvene spoznaje o tome zanimljivom dijelu naše domovine, donoseći radove cijenjenih i priznatih stručnjaka, ali, što je posebice bitno istaknuti, i mladih znanstvenika koji će u budućnosti nastaviti svoja istraživanja i predočiti nove spoznaje o kulturnom i povijesnom identitetu Vinodola i Crikvenice. Svi su oni, svjesni tog iznimno značajnog kulturno-povijesnog naslijeđa, spomenutim projektom omogućili njegovo očuvanje, promociju i revitalizaciju.

Spomenutom darovnicom koju su »bijeli fratri« primili započeo je razvoj naselja koje se tijekom prohujalih stoljeća razvilo u današnju modernu Crikvenicu. Frankapani i pavlini svojim su djelovanjem nedvojbeno obilježili jedno razdoblje i u naslijeđe nam ostavili bogate kulturno-povijesne spomenike. Ova i vizualno i sadržajno prekrasna knjiga, obogaćena i mnogobrojnim uspješnim slikovnim priložima i lijepim fotografijama, u potpunosti dostojna vrijedne obljetnice kojoj je posvećena, dijelom ih je predstavila objedinivši vindowsko i crikveničko kulturno blago kao povijesnu cjelinu, ali ih je u obliku pisane riječi i sačuvala kao trajan spomen za buduće naraštaje.

Slaven Bertoša

Nastanak suvremene države Hrvatske i dvadeseta obljetnica njezina utemeljenja, glavni urednik Davorin RUDOLF, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2012., 223 str.

U povodu desete godišnjice smrti akademika Franje Tuđmana, prvoga hrvatskog predsjednika, održan je u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu 27. studenoga 2009. međunarodni znanstveni skup *Kako je nastala država Hrvatska 1991. godine*, te 1. srpnja 2011. svečana sjednica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti prigodom dvadesete obljetnice utemeljenja suvremene države Hrvatske. U ovdje prikazanom zborniku objavljena su izlaganja sudionika međunarodnoga znanstvenog skupa i Akademijine svečane sjednice.

Prvi dio zbornika donosi priloge s međunarodnoga znanstvenog skupa te počinje pozdravnim govorima (11–19) Milana Moguš, predsjednika HAZU-a, Luke Bebića, predsjednika Hrvatskog sabora, i Jadranke Kosor, predsjednice Vlade Republike Hrvatske.

Prvi je rad Vladimira Šeksa »Državotvorni akti – državnost, neovisnost i suverenost Republike Hrvatske« (21–33) u kojem autor prikazuje proces nastajanja temelja demokratske Republike Hrvatske kroz razne akte donesene 1990. i 1991. godine, od Božićnog ustava do Rezolucije o reintegraciji Hrvatskoga podunavlja. Na kraju zaključuje kako postoje određene sličnosti u procesu stjecanja hrvatske nezavisnosti i nezavisnosti prve moderne demokratske države u SAD-u prije dva stoljeća.

Nikola Eterović prilogom »Sveta Stolica i priznavanje Republike Hrvatske« (35–45) razjašnjava ulogu Svete Stolice u stvaranju Republike Hrvatske. Geza Jeszensky, pak, osvjetljuje stavove i djelovanje Mađarske također u vrijeme stvaranja Republike Hrvatske člankom »Uloga Mađarske u hrvatskom pokretu za neovisnost« (47–53).

Stavove Hrvatske o ratu 1991. godine i predstojećoj krizi u bivšoj Jugoslaviji uoči samih događaja iznosi Davorin Rudolf u radu »Hrvatska protiv rata: prijedlozi za stvaranje saveza samostalnih država« (55–74). Autor na temelju faktografije opravdava tezu kako Hrvatska nije željela rat, nego se zalagala za mirno rješenje krize u Jugoslaviji.

Slijedi rad »Predsjednik Tuđman i model konfederacije u Jugoslaviji« (75–86) Vladimira-Đure Degana. Autor opisuje događaje od ljeta 1991. do prve polovice 1992. godine, stvaranje prvog nacrtu konfederalnog pakta, koji je upravo autor sastavio, te stavove i djelovanje predsjednika Tuđmana u tom razdoblju. Josip Glaurdić u svom članku »Ravnodušni realizam: SAD i jugoslavenska kriza, 1987. – 1991.« (87–95) ocrtava glavne značajke američke vanjske politike kako bi razjasnio prirodu i uzrok te politike prema jugoslavenskoj krizi.

Kronologiju procesa stvaranja neovisne Republike Hrvatske, podijeljenu u dvije faze, detaljno utvrđuje Ante Nazor u radu »Kronologija stvaranja suvremene hrvatske države 1990. – 1991. (važniji datumi)« (97–126). Za isto razdoblje Nikica Barić objašnjava okolnosti i nastanak srpskih autonomnih oblasti te poslije Srpske autonomne oblasti Krajine na hrvatskom teritoriju (»Značajke nastanka srpskih autonomnih oblasti i *Republike Srpske Krajine* na teritoriju Republike Hrvatske 1990. – 1991. godine«, 127–136).

»Vojni aspekt hrvatskog osamostaljenja 1991.« (137–151) naslov je članka Davora Marijana u kojem razmatra vojni aspekt hrvatskog osamostaljenja, koji se u osnovi svodi na odnose Hrvatske i Jugoslavenske narodne armije. Posljednji je rad prvog dijela zbornika »Nastupilo je vrijeme Europe – Europska zajednica, jugoslavenska kriza i priznanje neovisnosti i samostalnosti republika Hrvatske i Slovenije« (153–186) Ivana Obadića. Autor daje uvid u okolnosti koje su odredile politiku zapadnih sila na proces raspadanja Jugoslavije kao i njihovu reakciju na taj proces.

Drugi dio zbornika sadrži tri izlaganja i četiri pozdravna govora sa Svečane sjednice HAZU-a prigodom dvadesete obljetnice utemeljenja suvremene hrvatske države. Pozdravne govore uputili su Zvonko Kusić, predsjednik HAZU-a, Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske; Luka Bebić, predsjednik Hrvatskog sabora, i Jadranka Kosor, predsjednica Vlade Republike Hrvatske (189–205).

Žarko Domljan u radu »Uspostava hrvatske državnosti kroz odluke Hrvatskoga sabora« (207–210) iznosi odluke Hrvatskog sabora važne za nastanak suverene Republike Hrvatske od sjednice održane 30. svibnja 1990. do sjednice 25. lipnja 1991. Vlastita sjećanja o svečanom proglašenju samostalne države Hrvatske odlukom Sabora 25. lipnja 1991. te

dogadaje koji su prethodili proglašenju opisao je Davorin Rudolf u prilogu »Tako smo počeli« (211–218).

Posljednji je rad Nikše Stančića »Povijesno značenje konstitutivnih akata Hrvatskog sabora od 25. lipnja 1991.« (219–223). Autor razlaže dva akta – *Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske* te *Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske* (oba su akta donesena 1991. godine u Hrvatskome saboru). Također konstatira glavna obilježja navedenog saziva Sabora na kojem je proglašena samostalna Republika Hrvatska.

Zbornik je, možemo na kraju zaključiti temeljem radova koje sadrži, vrijedan prinos poznavanju početnih godina uspostave hrvatske države te će zasigurno predstavljati obvezatnu znanstvenu literaturu svima onima koji proučavaju najnovije doba hrvatske povijesti.

Ana Biočić

Vrijednosti suvremenog društva – Hrvatska u XXI. stoljeću. Okrugli stol održan 20. ožujka 2012. u palači Akademije u Zagrebu, ur. Jakša BARBIĆ, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Znanstveno vijeće za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava, Zagreb, 2012., 117 str.

Znanstveno vijeće za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava u proteklih je šest godina održalo sedamnaest okruglih stolova na osnovi kojih je objavljeno šesnaest knjiga nakladničkog niza *Modernizacija prava*. Riječ je o ediciji koja obrađuje aktualne društvene teme temeljne za svako društvo, a napose za naše, koje je zbog provođenja modernizacije izloženo brojnim promjenama. Ovdje je prikazan sedamnaesti svezak te edicije, nastao na osnovi izlaganja s okruglog stola održanog 20. ožujka 2012. u palači Akademije u Zagrebu. Taj je okrugli stol bio posvećen tematici velike pravne reforme provedene u Hrvatskoj zbog prilagodbe našeg prava europskoj pravnoj stečevini. Jedno od pitanja o kojima se raspravljalo jest problem europeizacije društvenih vrijednosti kao posljedica europeizacije domaćeg prava, pošto su prihvaćanjem europskih pravnih rješenja prihvaćene i društvene vrijednosti koje se njima štite.

Edicija je podijeljena na četiri dijela: Otvaranje okruglog stola, Uvodna izlaganja, Rasprava i Zatvaranje okruglog stola. Prva rubrika sadrži razmatranja Jakše Barbića i Zvonka Kusića a ujedno su uvod u središnju temu (11–20). Sljedeću rubriku započinje prilog Branka Despota »Vrijednosti i vrednote (nekoliko pitanja)« (23–27) u kojem nastoji razjasniti razliku između vrijednosti i vrednota s aspekta filozofije. Sustav vrijednosti u povijesnoj retrospektivi i probleme koje donosi globalizacija prikazuje Franjo Šanjek u radu »Koliko vrijede naše vrijednosti danas« (29–35). Zvonko Posavec u prilogu »Urušavanje dostojanstva javne službe« (37–44) želi ukazati kako je etos službe kod nositelja javnih službi, koji uključuje i etičku dimenziju, prijeko potreban da bi pravni sustav mogao normalno funkcionirati. Drži kako bi Ministarstvo pravosuđa moralo djelovati u ispravljanju takvih problema, iako ističe da duh vremena nije sklon rehabilitaciji dostojanstva službe.